

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการใช้คู่มือการตรวจสุขภาพแปลงเกษตรด้วยตนเองโดยใช้ความหลากหลายทางชีวภาพของสัตว์ขาปล้องขนาดใหญ่ในดินในพื้นที่ภาคกลางเพื่อเป็นข้อมูลประกอบร่วมกับหน่วยงานที่จะทำการสนทนากลุ่ม (focus group) 2) ทำการสนทนากลุ่ม ในการหาความเป็นไปได้ในการใช้ความหลากหลายทางชีวภาพของสัตว์ขาปล้องขนาดใหญ่ในแปลงเกษตรเพื่อสนับสนุนการตรวจประเมินเกษตรอินทรีย์ ในการศึกษาครั้งนี้ต้องการตรวจสอบประสิทธิภาพของตัวชี้วัดทางชีววิทยาเมื่อไปทำการวิจัยในแปลงเกษตรอินทรีย์และแปลงเกษตรเคมี ใน 4 วัตถุประสงค์ ได้แก่ พิษณุโลก นนทบุรี เพชรบุรีและนครปฐม

ผลการวิจัย พบว่า สัตว์ขาปล้องขนาดใหญ่ที่ใช้เป็นตัวชี้วัดที่เหมือนกันคือกลุ่มแมงมุมส่วนชนิดของสิ่งมีชีวิตที่ใช้เป็นตัวชี้วัดแต่ไม่สามารถใช้ได้ทุกพื้นที่คือ ดวงกันกระดก ตัวกะปิ กิ้งกือ และตะขาบ ในขณะที่สิ่งมีชีวิตที่พบใหม่ที่มีความเป็นไปได้ที่จะใช้เป็นตัวชี้วัดคือด้วงดินชนิดที่เป็นผู้ล่าพิเศษ และตักแตนแคระ ผลจากการสนทนากลุ่มสรุปได้คือ ผู้เข้าร่วมในการสนทนากลุ่มในครั้งนี้ มีบทสรุปคือ 1) มีความเป็นไปได้ที่จะนำคู่มือการตรวจสุขภาพแปลงเกษตรด้วยตนเองโดยใช้ความหลากหลายทางชีวภาพของสัตว์ขาปล้องขนาดใหญ่ในดินมาสนับสนุนการตรวจประเมินมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ได้ 2) ควรที่จะเพิ่มพื้นที่ในการศึกษาให้ครอบคลุมมากขึ้นเพื่อให้ได้ชนิดที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ 3) ควรเริ่มการใช้สัตว์ตัวชี้วัดทางชีววิทยากับกลุ่มเกษตรกรที่มีความเข้มแข็งโดยร่วมกับกลุ่มที่เกี่ยวกับอาหารหรือสุขภาพ ของประชาชนในท้องถิ่น และองค์กรเอกชนที่น่าเชื่อถือ นอกจากนี้เพื่อเพิ่มระดับความเชื่อมั่นในการใช้สัตว์ขาปล้องขนาดใหญ่ที่ใช้เป็นตัวชี้วัดทางคณะผู้วิจัยควรมีการปรับระดับเกณฑ์การจัดกลุ่มที่เหมาะสมและสามารถใช้ได้ครอบคลุมในระดับประเทศ

คำสำคัญ : ดัชนีชี้วัดทางชีววิทยา ความหลากหลายทางชีวภาพ สัตว์ขาปล้องขนาดใหญ่ในดิน สุขภาพแปลงเกษตร